

از منابع طب سنتی ایران تا شواهد علمی جدید با تکیه بر تولید پماد مرهم مفاصل

محسن ناصری^۱، فرزانه غفاری^۲، آزاده میزانی^۱، راضیه جعفری حاجتی^۱، داریوش مهدی برزی^۳،
سقراط فقیه‌زاده^۴

۱. مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.
۲. دانشکده طب سنتی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳. گروه ارتوپدی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.
۴. گروه آمار، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران.

یکی از روش‌های دستیابی سریع به داروهای مؤثر، کم‌خطر با قیمت مناسب ساخت دارو بر پایه اطلاعات حاصل از مکاتب مختلف طب سنتی می‌باشد که به آن فارماکولوژی معکوس گویند. طب سنتی ایران با قدمت ده هزار ساله دارای بیش از ۱۴ هزار جلد رساله و کتاب‌های ارزشمند از حکیمان و پزشکان مشهور ایرانی در زمینه پیشگیری و درمان بیماری‌های مختلف بر اساس داروهای گیاهی می‌باشد. در مطالعات مختلف انجام گرفته در مرکز تحقیقات کارآزمایی بالینی طب سنتی، اثر داروها، مفردات و روش‌های برگرفته از منابع طب سنتی بر روی بیماری‌های مختلف در مطالعات جداگانه‌ای بررسی شد. در این تحقیق مطالعات انجام شده بر روی مرهم مفاصل به صورت کامل ارائه می‌شود. این محصول دارای ترکیبات متفاوتی برگرفته از منابع طب سنتی است که گیاه هواچوبه از ترکیبات اصلی آن می‌باشد. مرهم مفاصل به عنوان داروی ضد التهاب مفاصل نتیجه ایده‌پردازی منابع طب قدیم تا شواهد علمی در طب نوین است. در منابع قدیم مانند *تحفه المومنین و مخزن الادویه* و... از هواچوبه به عنوان محلل و برطرف کننده اورام و التهاب نام برده شد. در منابع طب نوین نیز اثرات ضد التهابی، ضد درد و گرفتگی عضلات ترکیبات استفاده شده در این پماد بررسی شد. مطالعه اثر ضد التهابی پماد مرهم مفاصل در موش‌های صحرایی نشان داد که استفاده موضعی از این دارو موجب کاهش معنی‌دار التهاب نسبت به گروه کنترل می‌شود. در تست حساسیت جلدی ساده و مکرر این دارو هیچ گونه تحریک‌پذیری دیده نشد. در تست حساسیت‌زایی محصول تولیدی با اختلاف معنی‌داری حساسیت مشاهده نشد. طی مطالعات کارآزمایی بالینی انجام گرفته روی اثر این پماد بر بیماران مبتلا به استئوآرتریت زانو مؤثر بودن پماد مرهم مفاصل را در کاهش التهاب، درد و افزایش کیفیت زندگی بیماران مبتلا به دردهای مفصلی بدون ایجاد عوارض جانبی به خوبی به اثبات رسید.

کلید واژه: طب سنتی؛ پماد مرهم مفاصل، منابع قدیم؛ منابع جدید